

YENİ EKONOMİ VE DEĞİŞEN REKABET ANLAYIŞI: KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ

Yüksel BAYRAKTAR*
Halil İbrahim KAYA†

Özet

Üretim, karşılaştırmalı üstünlüğün ve rekabetin temel faktörünün bilgi olduğu yeni ekonomide, geleneksel ekonomi anlayışından farklı bir paradigma geliştirmiştir. Yeni ekonomi sisteminde “*kazanan her şeyi alır*” anlayışı temel dinamiklerdir. Bu anlayışın hâkim olduğu yeni sistem de piyasada tutunabilmenin yegâne kuralı “*icat çıkarılabilir*” gücüdür. İcat çıkarmak, yeni ürün ve ürün süreçlerini ortaya koyabilmektir. Yeni ürün geliştirebilmek ve geliştirilen ürünleri yenisiyle eskitebilmek, yeni ekonomide sürdürülebilir rekabetin en temel şartlarıdır. Bu şartı yerine getirmek isteyen ülkelerin/firmaların inovatif süreçlere ve Ar-Ge’ye yatırım yapmaları gerekmektedir. Çalışmanın amacı yeni ekonomide değişen rekabet anlayışının incelenmesidir. Bu çerçevede çalışmada yeni ekonomide rekabetin değişen yapısı ele alındıktan sonra yeni ekonomide Ar-Ge, bilimsel buluşlar, patentler vb. göstergelerin sürdürülebilir rekabet üzerindeki etkisi, Küresel Rekabet Endeksi ve OECD verileri kapsamında incelenecektir. Çalışma, dinamik rekabet ortamında sürekli yenilik yapan, yeni ürünler ve süreçler geliştirme potansiyeline sahip olan ülkelerin daha rekabetçi olduklarını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yeni Ekonomi, Yeni Rekabet, Ar-Ge, Küresel Rekabet Endeksleri, İnovasyon.

NEW ECONOMY AND THE CHANGING SENSE OF COMPETITION: A COMPERATIVE ANALYSIS

Abstract

A new paradigm different from the traditional economy is developed in new economy in which the main factor of the production, the comparative mastery and the competing is a knowledge. The sense of “the winner gets everything” is the main dynamic in the new economy system. In order to survive in this sector the unique rule is to “invent”. To be able to invent means New products. The main circumstance of continuous competing in the new economy is to develop a new product and use the new one instead of the old one. In order to carry out this circumstance, the countries or the firms should invest to R&D and innovative process. The main purpose of this study is to analyse the changing sense of competition in new economy. In this context, after the investigation of the structure of competition’s changing sense, the study examines the effect of the indicators like R&D, scientific findings, patents etc. on sustainable competition by using the data of Global Competition Index and OECD. The study reveals that the countries which make innovation continuously and have a potential on developing new products and processes are more competitive than others.

Key Words: New Economy, New Competition, R&D, Global Competition Indexs, Innovation.

Giriş

20.yy’ın sonu ve 21. yy’ın başı, dünya genelinde tıpkı daha önce yaşananlar gibi önemli değişikliklere sahne olmuştur. Tarım Devrimi, Sanayi Devrimi vb. önemli gelişmeler, hayatın tüm alanlarını etkilediği gibi ekonomik alanı da büyük ölçüde etkilemiştir. Bu devrimlere benzer bir biçimde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanım alanının artması ve günlük yaşantımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmesi, bilgi devrimine neden olmuş ve geleneksel birçok anlayışı sarsıntıya uğratmıştır. Yeni ekonomide ekonomik sistemin, geleneksel sistemin metotları ile açıklanabilmesi neredeyse imkânsız hale gelmiştir.

* Doç.Dr. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi ybayraktar@istanbul.edu.tr

† Ar.Gör. Cumhuriyet Üniversitesi halilkaya@cumhuriyet.edu.tr

Yeni ekonomi, iktisat literatüründe önemli bir yeri olan rekabet anlayışını da değişikliğe uğratmış, rekabetin artık geleneksel metotlar ile gerçekleştirilemeyeceğini ortaya koymuştur. Bu değişim ülkeleri ve firmaları sürdürülebilir rekabet anlayışına götürmüş ve rekabet konseptlerini değiştirmek durumunda bırakmıştır. Bilgi ve iletişim teknolojileri baş döndüren bir hız ile gelişme kaydederken, yenilik yapamayan, beşeri sermayesini arttıramayan ve Ar-Ge'ye yeterince önem vermeyen her kurum, güncelliğini ve liderliğini yitirmek durumunda kalmaktadır. Yapılan araştırmalar, ülkelerin ve firmaların sürdürülebilir rekabet üstünlüğü kazanabilmelerinin yeni ürün geliştirme ve bu ürünleri piyasaya sunma kabiliyetlerine bağlı olduğunu göstermektedir. Ar-Ge yatırımlarının ve patent sayılarının artırılması ülkelerin rekabet endekslerinde üst sıralarda yer almasına neden olan en önemli parametreler haline gelmiştir. Beşeri sermayenin verimli kullanılması ve bilgi yoğun sektörlerde çalıştırılması, yine rekabet gücü kazanabilmek için gereklidir.

Yeni ekonomik sistemde fiyat rekabeti öncelik olmaktan çıkmış, yeni ürün ve performans ekseninde bir rekabet anlayışı meydana gelmiştir. İlk girenin ve kazananın herşeyi aldığı yeni sistem, rekabetin bilgiyi elde etme, kullanma ve yeni ürünlere çevirme alanında yaşanmasını gerekli kılmaktadır. Her an yeni gelişmelerin ve araştırmaların yapıldığı yeni ekonomik sistem rekabeti hayatımızın bir parçası haline getirmiştir. Günümüzde yeni gelişmeleri takip edemeyen büyük firmaların pazar paylarını hızlı bir biçimde kaybettikleri görülmektedir.

1. Kavramsal Çerçeve

Dünya, 20. yüzyılın sonunda ABD'de başlayıp, diğer gelişmekte olan ülkelerin ekonomik yapılarını da etkileyen ve bugün de etkisini kaybetmeden devam ettiren bir değişime şahitlik etmektedir. Sanayi devrimi gibi bu değişim dalgası da toplumları, ülkeleri, kurumları ve sistemleri etkilemektedir. Sanayi devriminin öncü şehri İngiltere'nin Manchester şehri iken, bugünkü değişim dalgası ABD'nin Silikon Vadisi'nden yayılmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan çok hızlı değişim, artık tüm dünyayı sarmış durumdadır. Yeni teknolojiler, yeni bir kültürü, yeni bir toplumsal yapıyı ve yeni bir ekonomik sistemi de beraberinde getirmiştir (De Long, 1998: 14-15).

Yeni ekonomi olarak adlandırılan yeni sistemde tüketim alışkanlıklarından rekabet anlayışına varıncaya kadar her alanda bir takım değişikliklerin yaşandığı görülmektedir. Yeni ekonomik sistemde dünya ekonomisi, sanayi ağırlıklı ekonomik yapıdan, bilgi ve hizmet ağırlıklı bir ekonomik yapıya dönüşmektedir. Günümüze kadar geliştirilen iktisadi sistemlerin kavramakta zorlandığı ekonomik yapı kendine özgü bir takım özellikler barındırmaktadır. Bu nedenle bu sisteme "*Yeni Ekonomi*" adı verilmiştir (Yumuşak vd., 2009: 22). Yeni ekonomi, küreselleşme ve bilgisayarlaşma yolu ile modern ekonomik sistemi kuşatmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan önemli gelişmeler neticesinde ortaya çıkan sistemin modern ekonominin anlaşılabilmesi açısından önem taşıdığı görülmektedir (Stiroh, 1999: 82).

Yeni ekonominin bazı temel özellikleri bulunmaktadır. Bu özelliklerin belirtilmesi ekonomik yapının anlaşılmasını sağlayacaktır. Yeni ekonomide firmalar yüksek sabit maliyetlere ve düşük marjinal maliyetlere sahiptirler. Bunun nedeni, ürün geliştirme aşamasında (Ar-Ge) yüksek maliyetlerin olmasıdır. Ürün geliştirilip, üretime geçildiği zaman ise firmalar yeni ürün başına maliyetlerini çok düşük seviyelere indirebilmektedir. Yeni ekonomi bir ağ ekonomisidir. Bilgisayar yazılımlarının, internetin ve telekomünikasyon sisteminin hayatımızın her alanına girmesi neticesinde oluşan bu durum kişileri, kurumları ve firmaları da etkisi altına almıştır. Yeni ekonomik sistemde rekabet, sistemin temel direğidir. "*Kazanan her şeyi alır anlayışı*" yeni ekonomik sistemin karakteristik özelliklerinden birisidir (Evans and Schmalensee, 2001: 7-11). Yeni ekonomi, ekonominin genelinde mikro ve makro ölçekte

birçok yeniliği de beraberinde getirmiştir. Kurumların, şirketlerin ve piyasaların rekabet anlayışı değişikliğe uğramıştır. Yeni ekonominin temel özelliklerinden olan “*kazanan herseyi alır*” anlayışı firmaları yenilik yapmaya ve rekabetçi olmaya zorlamaktadır. Eski ekonomik sistemde yaşanan fiyat rekabeti, yerini yenilik rekabetine bırakmaktadır.

Yeni ekonomik sistemde, özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri alanında faaliyet gösteren firmalar, diğer firmalar ile rekabet edebilmek için sürekli yeni ürünler tasarlamak ve geliştirmek durumundadırlar. Piyasalarda lider rol üstlenen firmalar ise rekabet üstünlüklerini devam ettirebilmeleri için yeni ürün yatırımlarını daima canlı tutmak durumundadırlar. Buradan çıkan sonuç, geleneksel ekonomilerin aksine rekabet performansları fiyatlamaya aracılığıyla değil, yenilik gücüyle belirlenmektedir. Bu durumda rekabet ortamı Schumpeterian karakter göstermektedir (Shapiro, 1999: 112).

Bilgi ve iletişim teknolojisi piyasaları, ölçek ekonomisi karakteri göstermektedir. Akıllı telefon, bilgisayar ürünleri, yazılım sistemleri vb. ürünleri üreten firmalar açısından maliyetlerin büyük bir kısmı ilk kopya geliştirme maliyetleridir. Ürün geliştirildikten sonra üretilen ilave ürünlerin maliyetleri ortalama maliyetlerden çok düşüktür. Örneğin yazılım sektörü ele alındığında üretilen ürünlerin kopyalarının fiziksel olması zorunlu değildir. İnternet ağı sayesinde de kopyaların dağıtım maliyetleri önemli oranlarda düşüş sergilemektedir.

Yeni ekonomide anahtar rol oynayan temel prensiplerden bir diğeri de tamamlayıcı mal üretmenin piyasada sürdürülebilir rekabet açısından çok önemli olmasıdır. Yeni ekonomi piyasalarında üretilen ürünler ve sistemler birlikte çalışmaktadır. Bu duruma bir örnek olarak Apple ürünleri ile entegre bir biçimde kullanılan iCloud uygulaması gösterilebilir. Bu uygulama ile birlikte Apple; iPad, iPod, iPhone ve iMac ürünlerinin tek bir depolama birimi olarak kullanılacak bir online depolama birimi gerçekleştirmiştir. Bu anlamda bulut bilişimi ilk kullanan firma olmamakla birlikte, ürettiği bütün iletişim araçlarını tek bir ortak hesaba bağlayan ilk firmadır. Kuşkusuz bütün bunların yapılabilmesi, ürün geliştirmeye ve dinamik Ar-Ge’ye dayalı bir rekabet anlayışına bağlıdır.

1.1. Yeni Ekonomide Fiyat Rekabeti

Rekabet kavramı, aynı alanda iş gören kişiler ve/veya kuruluşlar tarafından en güçlü ve en başarılı olabilmek için ortaya koydukları bir mücadele hali olarak açıklanabilir. Bir firmanın rekabet gücüne sahip olabilmesi, rakip firmalara kıyasla ürünün fiyatı, satış sonrası hizmeti, ürünün kalitesi, çalışanların müşteriye karşı tutumu vb. unsurlara bağlıdır. Rekabet edilebilirlik, fiyat rekabet edilebilirliği ve fiyat dışı rekabet edilebilirlik olarak iki grupta ele alınmaktadır (Kaymakçı, 2006: 7).

Teknolojik ilerlemenin yavaş olduğu geleneksel pazar tiplerinde rekabet, fiyat üzerinde yoğunlaşmaktadır. Yeni ekonomi sürecinde ise dinamik bir rekabet söz konusudur ve bu rekabet fiyat üzerinden değil, “*yenilik*” üzerinden şekillenmektedir. Dolayısıyla sürdürülebilir bir rekabetin en önemli yapı taşı “*yeniliktir*”. Dinamik bir rekabet sürecinin olduğu yeni ekonomi piyasalarında, yüksek kalite ve düşük fiyat amacı güdülen bir rekabet anlayışı söz konusu değildir. Bu piyasalarda gerçekleşen yenilik süreci, üreticileri mevcut ürünü yeni bir ürün geliştirerek artık piyasada talep görmeyen bir ürün haline getirmeye yönlendirmektedir. Statik bir rekabet anlayışının geçerli olduğu geleneksel piyasalarda, firmalar kısa dönemde veri teknolojiler kullanarak piyasadaki yerlerini ve/veya pazar paylarını korumayı amaçlamaktadırlar. Dinamik bir rekabet anlayışının yaşandığı yeni ekonomi sürecinde mevcut ve potansiyel rakipler dikkate alınarak uzun dönemde yeni teknolojilerin kullanılması amaçlanmaktadır. Geleneksel ekonomilerde yaşanan statik rekabet, maliyet üstünlüğüne

dayalı fiyat rekabeti iken, yeni ekonomide yaşanan dinamik rekabet, yenilikte rekabet olarak değerlendirilmektedir (Özsağır, 2012: 10-11).

Yeni ürünlerin neredeyse gün aşırı bir biçimde piyasalara sürüldüğü yeni tip piyasalarda, pazar ve/veya piyasa tanımının geleneksel anlayışa uygun bir biçimde yapılması, pazar tanımını dar bir çerçeveye sıkıştıracağı gibi, dinamik rekabet ortamının eksik değerlendirilmesine neden olacaktır. Yenilikçi pazarlarda, tüketiciler açısından ürünlerin teknolojik özellikleri, en az fiyatı kadar önem arz etmektedir. Bu nedenle üretici firmalar, fiyat rekabetinin yanı sıra performans rekabetine girmek zorunda kalmaktadırlar (Yılmaz, 2003: 36-38).

Yeni ekonomi endüstrilerinin önemli bir karakteristiği de özel maliyet yapılarına sahip olmalarıdır. Yazılımdan yarı iletkenlere, dijital eğlenceden biyoteknolojiye kadar tüm yeni ekonomi piyasalarında asıl maliyetler, batık maliyetlerdir. Bu piyasalarda faaliyet gösteren firmalar, rekabeti sürdürülebilir kılmak için bu maliyetlere katlanmak durumundadırlar. Yeni ekonomi piyasalarında üreticilerin en önemli kazancı bir kez ürünü ürettiklerinde, daha sonra üretecekleri ürünlerin marjinal maliyetlerinin neredeyse sıfıra yakın olmasıdır. Bu durum üreticilerin daha çok Ar-Ge yatırımı yapmalarını ve daha yeni ürünleri piyasaya sürmelerini gerekli kılmaktadır (Baumal and Swenson, 2003: 661).

Sonuç olarak yeni ekonomi sürecinde ürettiği ürünü kendisi, daha yeni bir ürün geliştirerek eskiten firmalar, pazar paylarını korumayı ve geliştirmeyi başarmaktadır. Yeni ekonomideki dinamik rekabet sürecinin daha doğru anlaşılması fiyat rekabeti yerine, performans rekabeti ile mümkün olacaktır. Ayrıca bu süreçte yüksek batık maliyetler önemli bir risk unsuru iken, üretilmiş olan ürünler için marjinal maliyetlerin oldukça düşük olması bir fırsattır. Elbette ki bu sürecin gerçekleştirilmesi ürün geliştirme sürecinin sürdürülebilir olmasına bağlıdır. Bu durum ise dinamik bir rekabet anlayışını ve önemli oranda Ar-Ge yatırımlarını gerektirmektedir.

1.2. Yeni Ekonomi Piyasalarında Tekelleşme ve Devletin Rolü

Tekelleşmenin istisna olmaktan çıkıp, bir zorunluluk haline geldiği yeni ekonomi piyasalarında doğru ve açık bir rekabet tanımı ortaya koymak gerekmektedir. İntel, Cisco, Apple, Samsung, LG ve Microsoft gibi firmaların yazılım ve donanım sektörlerinde önemli bir yer edinmeleri nedeniyle tekelleşme normal bir süreç gibi görünmektedir. Bu piyasalarda yeni üretilen her bir ürün kendi parçası ve donanımına sahiptir. Yeni ekonomi piyasalarında lider rol üstlenen firmaların, piyasalardaki lider rollerini devam ettirebilmeleri için sürekli yeniliğe ihtiyaçları bulunmaktadır. Yazılım ve bilgi teknolojisi piyasalarında ağ etkisi nedeniyle kısa süre içerisinde tekel gücü elde edilebilmektedir. Çünkü üretilen ürünler birbiri ile bağlantılı ve adaptif olduğu için bir ürün başka bir ürünün kullanılma zorunluluğunu beraberinde getirmektedir. Bu duruma ek olarak kullanılan ürünün genel bir tüketici kitlesi tarafından kullanılıyor olması ve kullanıcı sayısının sürekli artması ağ etkisini daha da kuvvetli hale getirmektedir (Spinello; 2005: 343).

Yeni ekonomide piyasa yapılarının geleneksel piyasa yapılarından farklılık arz etmesi, tekeli piyasa türlerinin istisna olmaktan çıkarak bir kural haline gelmesi tekeli piyasa yapısı ile yenilikler arasında bir ilişki olup olmadığı sorusunu gündeme getirmektedir. Bu durumda akla şu soru gelmektedir: Piyasa yapıları tekeli olduğunda devlet nasıl bir strateji izlemelidir? Bu noktada tekeli oluşumlara müdahaleyi destekleyen ve karşı çıkan iki temel görüş bulunmaktadır.

1.2.1. Tekeli Oluşumlara Müdahale Yanlısı Görüşler

Yeni ekonomi piyasalarında piyasaya girişleri engelleyen bazı yapısal (doğal) engeller bulunmaktadır. Bunlar; ağ dışşallıkları, teknik standartlar ve ilk girenin avantajlı olmasıdır. Bu duruma ek olarak network dışşallıkları ve ölçeğe göre artan getiriler geleneksel piyasalara oranla daha kuvvetli bir durum arz etmektedir. Ayrıca yeni ekonomi piyasalarında fikri haklar, patentler, Ar-Ge faaliyetleri gibi mutlak maliyet avantajı sağlayan durumlar söz konusudur. Bahsi geçen bu gibi nedenlerden dolayı yeni ekonomi piyasalarında anti-rekabetçi sonuçlar ortaya çıkabilmektedir (OECD, 1997: 13-21). Bu durum ise devlet müdahalesini gündeme getirmektedir. Bununla birlikte, devlet müdahalesini savunanların temel argümanı tekelci oluşumların diğer firmaların yenilik yapma cesaretini ortadan kaldırdığı görüşü üzerine temellenmektedir. Bu durum, devlete piyasalara müdahale ederek inovatif süreçlerin önünü açma görevini yüklemektedir. Piyasa gücünü kötüye kullanan hakim firmalar, diğer firmaların yenilikçi süreçlerinin önünde engel teşkil etmektedir. Diğer firmaları korumak ve tüketici faydasını maksimize edebilmek için devlet müdahalesi gerektirmektedir.

Hakim firmaların piyasaya girişleri engelleyeceği iddiası, ABD’de yaşanan Microsoft davası ile ilişkilendirilerek ortaya konmaktadır. ABD’de 2000’li yıllarda yazılım tedarikçilerinin tekelci bir yapılanma kurmaya çalıştıkları gözlenmiştir. Microsoft firması gibi büyük oranda tamamlanmış bir altyapı ve ağ tabanına sahip olan firmalar rakiplerine göre önemli avantajlara sahiptirler. Rakip firmalar Microsoft tarafından belirlenen standartlara sahip olmadıkları için tüketici tabanı oluşturamamakta ve işletim sistemi piyasalarına giriş engeli yaşamaktadırlar. Yine hakim firmalar, diğer firmalara kontratlar yoluyla kendi işletim sisteminin kullanılmasını dayatabilmektedir. Ek olarak bir ürünün satışını başka bir ürünün satışına bağlama yoluyla piyasaya girişleri zorlaştırabilmektedirler. (Hahn, 2001: 38).

Yeni ekonomi piyasalarında devletin neden piyasalara müdahale etmesi gerektiği ile ilgili birçok düşünür, iktisatçı ve bürokrat fikir beyan etmişlerdir. Örneğin 2000’li yıllarda yaşanan Microsoft davasında ABD Adalet Bakanlığı’nda Antitröst Bölümü Başkanı olan John Klein piyasalarda oluşan tekelci yapılanmalar ile ilgili şu açıklamalarda bulunmuştur (The Economist, 2000: 33; Aktaran: Söylemez, 2001: 76):

“Piyasa gücünün sağlanması ve elde edilmesinde meşru ve gayri meşru yollar son yüzyıldır gerçek anlamda ciddi bir değişiklik göstermemiştir. Rekabet politikalarının temel ilkeleri hala geçerlidir. Microsoft rakip yazılım firmalarını saf dışı bırakmak için işletim sistemlerindeki tekelci gücünü kullanmıştır. Böylece yeni teknolojilerin piyasaya girişlerini zorlaştırmıştır. Yeni ekonomide rekabet politikası için anahtar sorun, piyasa paylaşımı değil, egemen bir firmanın piyasa gücünü kötüye kullanarak diğerlerinin yenilik yapma cesaretini kırmasıdır.”

Bu alıntıdan anlaşıldığı üzere yeni ekonomi piyasalarında oluşan tekelci durum piyasada bulunan diğer firmaların yenilik yapma kabiliyetlerini ve isteklerini engellemektedir. Burada rekabet anlayışına farklı bir bakış açısının söz konusu olduğunu söyleyebiliriz. Yeni ekonomi piyasalarında oluşan monopoller ile ilgili ünlü iktisatçı Paul Romer’in görüşleri de benzer nitelikler taşımaktadır (The Economist; 2000):

“Anti tekelci uygulamalara yeni ekonomide ihtiyaç duyulmadığı ve teknolojik değişimin endüstri yapılarından bağımsız ve dışsal olduğu görüşüne dayandırılmaktadır. Bu görüş temelinde oluşturan varsayım Microsoft davasında görüldüğü üzere yeterince güçlü firmaların çeşitli koşullar altında yenilikler önünde bariyer oluşturmasını göz ardı etmektedir.”

Yeni ekonomide devlet müdahalesinin olmasının yeniliklerin önünün açılması açısından bir zorunluluk olduğu iddia edilmektedir. Devlet yeniliklerin önünü açmak için piyasalara müdahale etmelidir. Yeni ekonomi piyasalarında tüketicilerin bir mal ve hizmeti zorunlu

olarak kullanmaya yönlendirilmesi standartizasyonun bir sonucudur. Bu durum uzun vadede üreticiler tarafından piyasaya arz edilen mal ve hizmetlerin kalite kaybına uğramasına ve bunun bir sonucu olarak refah kaybının yaşanmasına neden olabilmektedir.

Piyasaların anti-rekabetçi yapılarına karşın anti-tekelci uygulamaların devlet tarafından devreye sokulması gerekmektedir. Yeni ekonominin rekabet açısından en önemli sorunu “*kazanan her şeyi alır*” anlayışının bu ekonominin doğal bir sonucu olmasıdır. Yeni ekonomi piyasalarının bazı temel karakteristik özellikleri bulunmaktadır. Bunlar, ölçek ekonomileri, ağ etkileri ve tüketiciyi kendi ürününe mahkum etme olarak örneklendirilebilir. Yeni ekonomi piyasalarında ölçek ekonomileri hakim piyasa özelliği taşımaktadır. Bu duruma örnek olarak yazılım sektörü gösterilebilir. Yazılım sektöründe bir yazılımın üretilmesi için firmaların yüksek sabit maliyetlere katlanması gerekmektedir. Yazılım piyasaya sürüldükten sonra ise firmaların marjinal maliyetleri neredeyse sıfıra yaklaşmaktadır. Bu durum firmanın piyasaya hâkim olmasına neden olabilmektedir (Monti, 2004: 18). Dolayısıyla piyasaya yeni firma girişi oldukça zor olmakta ve önemli miktarlarda teknoloji yatırımı gerektirmektedir.

Yeni ekonomi piyasalarında bulunan diğer iki özellikte ağ etkisi ve tüketicinin bir ürüne mahkûm olması özelliğidir. Bu özellikler firmaların tekel olma riskini arttırmaktadır. Ağ etkisi, bir hizmetin bir kişi tarafından kullanılması yerine daha fazla kişi tarafından kullanılmasının verilen hizmeti daha değerli hale getirmesi şeklinde ifade edilebilir. Bu durum elementlerin periyodik tablosuna benzetilebilir. Örneğin, tüm kimyagerlerin %95’i periyodik tablo kullanırken %5’lik kesimin başka bir tablo kullanmaya çalıştıklarını varsayalım. %5’lik kesim kendi geliştirdikleri tablo ile bilimsel söylevin dışında kalma riski ile karşı karşıya kaldıkları için genel tabloyu kullanmak zorunda kalacaklardır. Bu örnekten yola çıkarak internet servis sağlayıcıları tarafından geliştirilen anlık mesajlaşma sistemi incelenebilir. Tüketicilerin geneli tarafından kullanılmakta olan hâkim mesajlaşma sistemi haricinde bir sistem kullananlar hâkim sistemi kullananlar ile iletişim kurmakta zorlanacaklardır. En çok kullanılan sistemin tüketiciler tarafından daha çok talep görmesi bir ağ etkisi oluşturacaktır. Bu durum yeni ekonominin karakteristik özelliklerinden olan ağ etkisinin anti rekabetçi özelliğini ortaya koymaktadır (Monti, 2004: 18). Tüketicinin ağ etkilerinden dolayı belirli ürünlere mahkum olması iki temel olumsuzluğa yol açabilir. Birincisi rakip firmaların yeni ürün geliştirmesi cazibesini yitirmektedir. Zira mevcut sisteme, sistemin dışından hizmet satmak mümkün değildir. Belli bir ağın içinde bulunan tüketicilerin, o ağdan ayrılması kolay olmamaktadır. İkincisi ise tüketicilerin ilave aldıkları hizmetler ve tamamlayıcı ürünler yüksek maliyetler ile temin edilmektedir. Çünkü ağın içinde bulunan bir tüketicinin, ilave hizmetlerdeki fiyat değişikliğine esnekliği düşük olacaktır. Bu durum ise firmaların fiyatları rahat yükseltmesine yol açtığı için tüketici refahı üzerinde olumsuz etkiye yol açacaktır.

Yeni ekonomide devlet müdahalesini savunan bir diğer iktisatçı Dan Rubinfeld, anti-rekabetçi oluşumların önüne geçilmesi için hukuki önemlerin alınması gerektiğini öne sürmektedir. Rubinfeld’e göre, firmalar tekelci eğilimler hususunda hatasız ve günahsız olsalar dahi, süreç içerisinde gelişebilecek sorunlara önceden önlem alabilmek amacıyla kanunları düzenlemek makul bir yaklaşım olacaktır. Bu doğrultuda, anti-rekabetçi politikalar için çeşitli erken uyarı sistemleri oluşturulması fikri öne sürülmüştür. Bu yaklaşıma göre oluşturulacak erken uyarı sistemleri, firmaların anti rekabetçi politikalar izlemesi halinde sinyal verecektir. Sinyalin ortaya çıkması ile kamu organları harekete geçecek ve kanunları uygulamaya sokacaktır. Bu görüş çeşitli eleştirilere maruz kalmıştır. Örneğin bir firmanın saldırgan bir fiyat stratejisi izleyerek fiyatları düşürdüğünü varsayalım. Fiyatların düşmesi neticesinde tüketiciler talep ettikleri ürünleri daha ucuza alabilecekleri için tüketici rantı artacaktır. Eğer devlet burada erken uyarı sistemlerinin sinyal vermesiyle birlikte piyasaya müdahale ederek fiyatların

düşürülmesine müdahale edecek olursa tüketici daha önce elde etmiş olduğu tüketici rantını kaybedecektir. Nitekim birçok firma tekelleşme ile suçlandığında bu görüşü temel olarak savunma oluşturmuştur (Hahn, 2001: 58).

Sonuç olarak yeni ekonomi piyasalarının yapısal olarak tekeli bir sistem üzerine kurulu olması, devletin bu yapıya zaman zaman müdahale etme gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Piyasaya girişlerde var olan doğal engeller anti-rekabetçi sonuçlar ortaya çıkararak yenilik yapma arzusunda olan ve yeni ekonomi piyasalarına girmek isteyen firmaların cesaretini kıracaktır. Bu nedenle devletin piyasalara müdahale etmesi ve yenilikçi süreçlerin önünün açılması savunulmaktadır.

1.2.2. Müdahale Karşıtı Görüşler: Yaratıcı Yıkım Düşüncesi †

Piyasalarda hâkim firma olmanın tüketici refahını düşüreceğini ve yenilikleri engelleyeceğini savunan görüşlere karşı Yeni Schumpeterian görüş farklı argümanlar sunmaktadır. Bu görüşe göre, tarım devrimi, sanayi devrimi gibi internet devrimi de tüm ekonomik yapıları derinden etkilemektedir. Dolayısıyla bu dönemde rekabet avantajları gelip geçici bir durum arz etmektedir. Yeni girişimcilerin piyasaya giriş yapabilmeleri için teşvik mekanizmaları önemli ölçüde çalışmaktadır. Bu nedenle girişimci piyasanın ihtiyacına yönelik bir ürün icat edebilirse, pazar payının büyük bir kısmını alabilir ve kar marjını büyük oranda arttırabilir. Devlet müdahalesinin gerekliliğine inananların aksine piyasaların dinamik bir yapıda olması ağ etkisini azaltacak ve bu durum tekelleşmenin önünde doğal bir engel olacaktır (Monti, 2004: 22).

Devlet müdahalesine karşıt olanlar, piyasalarda rekabet ölçümlerinde dinamik rekabetin ölçülmesi gerektiğine inanmaktadırlar. Buna göre, bir firmanın pazar payının yüksek olması gibi mekanik göstergelerin rekabetçi ölçümler açısından piyasalar hakkında sağlıklı bilgi vermeyeceği iddia edilmektedir. Buna göre değerlendirme yapılırken dikkat edilecek husus, rekabetçi ölçümlerde saldırgan fiyat stratejisi ve izlenen bu stratejinin piyasada oluşacak yenilikleri ne ölçüde etkilediğidir (Hahn, 2001: 39). Geleneksel ekonomilerde ele alınan pazar payına dayalı rekabet ölçüm anlayışı, yerini anti rekabetçi politikaların yatırım teşviklerini kırmasına dayalı rekabet anlayışına bırakmıştır.

Devlet müdahalesinin gereksiz olduğunu iddia eden iktisatçılar, eski rekabet kurallarının yeni ekonomi açısından geçerliliğini yitirdiğini düşünmektedir. Bu konuda Liebowitz ve Margolis şöyle bir değerlendirmede bulunmaktadır (Aktaran: Söylemez, 2001: 79):

“Politikacıların uzun zaman önce yaşamış olan ekonomistlerin fikirlerine köle olmaya eğilimli oldukları, Keynes’e atfedilen meşhur bir sözdür. Politikacıların teori ve fikirleri çok fazla dikkate almaları bugün ve bu çağda aşırı iyimser görülebilir. Fakat ekonomik teoriler, bilgisayar endüstrisindeki düzenlemeleri ve anti-tröst düşüncesini açık bir biçimde etkilemektedir. Bugün eski teorilerin yerine Silikon Vadisinden yeni bir teori sızmaktadır.”

Günümüz iktisatçıların birçoğu, eski ekonomi yasalarının değişmediğini iddia etse de, geleneksel yasaların mevcut iktisadi dünyayı açıklamakta yetersiz kaldığı görülmektedir. Dolayısıyla mevcut rekabet politikalarının yeni ekonomide yeterince kullanılabilir olmadığı anlaşılmaktadır. Anti-rekabetçi olduğu iddia edilen politikalar ile ilgili temel yaklaşım, izlenen politikaların tüketici refahına ne gibi bir katkı yaptığı doğrudur. ABD’de 2000’li yıllarda ortaya çıkan tekel karşıtı kanunların temelinde, tüketici refahını anti-rekabetçi davranışları sınırlayarak arttırmak bulunmaktadır. Bu nedenle rekabet koşulları çerçevesinde firmalar rakipleri ile bir araya gelerek birlikte sabit bir fiyat belirleyemezler. Buna rağmen

† Avusturyalı İktisatçı ve Siyaset Bilimci J.Schumpeter tarafından ortaya atılan bu düşünceye göre, yenilikler eski sistemleri yok edecektir. Yeni sistemlerin hayata geçmesi, eski sistemlerin üretkenliğini ve güncelliğini yitirmesine neden olacaktır.

firma tamamen kanuni bir biçimde monopol haline gelebilir. Özellikle yazılım şirketleri geliştirdikleri ürünün patentini ve telif hakkını alarak geliştirdikleri ürünü koruma altına alabilmektedirler. Eğer firma monopol ise mevcut ve/veya potansiyel rakipleri ile rekabet içerisinde olması rasyonel bir davranış olacaktır. Bu nedenle birçok iktisatçı büyük olmanın otomatik bir biçimde kötü olmak anlamına gelmediği konusunda birleşmektedir (Hahn; 2001: 39).

Schumpeter tarafından literatüre kazandırılan “*Yaratıcı Yıkım*” fikrinin, yeni teknolojilerin geliştirilmesinin yeni bir rekabet biçimi ortaya koyacağı üzerine inşa edildiği ifade edilebilir. *Yaratıcı Yıkımın* alternatif ağ etkisinden etkilenmek istemeyen üreticiler, piyasa paylarını muhafaza etmek ve/veya arttırmak için teknoloji yatırımları yapmaya teşvik edilmiş olacaktırlar. Çünkü üreticiler şiddetli rekabet koşullarında piyasada kalabilmek için yeni ürünlerini piyasaya sürmek durumundadırlar. Günümüz endüstrileri çok hızlı bir biçimde gelişme göstermektedir. Bu nedenle piyasalara rekabet hukuku yoluyla müdahale edilmesi gereksizdir. Yeni ekonomi monopollerini kırılabilir bir yapıdadır ve diğer firmaları dışlayıcı taktikleri genellikle başarılı olamamaktadır. Hukuk sisteminin piyasaları arkadan takip etmesi, anti rekabetçi kanunlar ve cezai sorumluluklar arasında düzenleme boşluğu oluşmasına sebebiyet verebilir. Daha açık bir ifade ile rekabet otoritesinin piyasaya müdahale ettiği zaman ile piyasada olayın gerçekleştiği zaman arasındaki şartlar arasında bir kayma meydana gelmesi muhtemeldir. Bu nedenle yapılan müdahale zamansız, gereksiz ve yetersiz olabilecektir. Tüm bunlara ek olarak devlet müdahalesinin kar marjlarını olumsuz etkileyeceği, bu sebeple firmaların yeni ürün yaratma süreçlerinin olumsuz bir biçimde etkileneceği görüşü de bulunmaktadır (Monti, 2004: 23).

Sonuç olarak müdahale karşıtı görüşler şu şekilde özetlenebilir: i) Dinamik bir yapı sergileyen ve teşvik mekanizmalarının söz konusu olduğu yeni ekonomi pazarında rekabet avantajları sürekli olarak devam edemez. Piyasanın ihtiyaçlarına yönelik yeni bir ürün geliştiren firma, pazardaki payını büyütme imkânına sahiptir. ii) Büyük olmak, rakiplere göre önemli bir avantaj kaynağı iken, bu durum rekabetin ortadan kalktığı anlamına gelmez. Büyük firmanın, mevcut ve potansiyel firmalara karşı avantajlarını devam ettirebilmesi, yenilikçi olmasını gerektirmektedir. Bu piyasalarda yenilik yapamayan firma kalıcı olmayacaktır. iii) Yeni ekonomi piyasalarında koşullar çok hızlı değişmekte, ancak hukuk sistemi kendini aynı hızla yenileyememektedir. Yani müdahalenin ortaya çıktığı dönemle, yapıldığı dönem arasında beklenen sonuçları vermeyecek farklılıklar olabilir. iv) Devlet müdahalesinin karlı olumsuz etkileyeceği görüşü ileri sürülmektedir. Dolayısıyla dinamik bir rekabet yapısı ve yenilikçiliğin temel karakteristik olduğu yeni ekonomi piyasalarında devlet müdahalesinin gereksiz olduğu ifade edilmektedir.

2. Yeni Ekonomide Ar-Ge Yatırımları ve Yeni Rekabet

Bilgi ve iletişim teknolojilerine yapılan yatırımlar iktisadi büyüme ve kalkınmanın lokomotif gücü olmaya namzettir. Dinamik rekabet koşullarında firmaların ve ülkelerin sürdürülebilir ekonomik istikrarı Ar-Ge’ye yapılan yatırımlar ile paralel bir durum sergilemektedir.

Yeni ekonomi piyasalarının tipik özelliği, teknolojik değişimin hızı nedeniyle, yeni ürünlerin üretim aralıklarının çok kısa olmasıdır. Bu yenilenme mevcut bir ürünün geliştirilmesi olabileceği gibi, yeni bir ürünün pazara sunulması da olabilmektedir. Bu hız ve sıklık ürün hayat eğrilerinin kısa olmasına neden olmaktadır. Ürün hayat eğrilerinin kısalması ise, firmaların ilk olma avantajı sağlayabilmek için, Ar-Ge çalışmalarına ağırlık vermelerini zorunlu kılmaktadır. Yeni ekonomide ilk olma avantajının ciddi kar marjları ve piyasa üstünlüğü sağlaması firmaları Ar-Ge faaliyetlerini arttırmaya sevk etmektedir (Lang, 1996:3).

Firmaların Ar-Ge yatırımlarını arttırması, ülkelerin ise yenilik ve inovasyon içeren ürünlerin üretimini teşvik etmesi sürdürülebilir iktisadi büyümenin temel kurallarından biri haline gelmiştir. Ar-Ge yatırımlarına büyük miktarlarda kaynak ayıran ülkelerin orta ve uzun vadede rekabet güçlerinin, Ar-Ge'ye kaynak ayırmayanlara kıyasla artış gösterdiği görülmektedir. Şirketlerin ulusal ve uluslararası piyasalarda rekabet güçlerini ve pazar paylarını etkileyen bu durum Ar-Ge'yi günümüz iktisadi sisteminin vazgeçilmez bir unsuru haline getirmektedir. Gelişmiş ülkelerin ve büyük firmaların yapıları incelendiğinde ilerlemiş teknolojik altyapıya sahip olmalarının rastlantısal bir durum olmadığı görülmektedir (Karagöl ve Karahan, 2014: 10).

Rekabet ve rekabet gücü, günümüz piyasalarında en çok telaffuz edilen kelimelerin başında gelmektedir. Rekabet bir yarışken, rekabet gücü ise bu yarışı kazanabilmek için sahip olunması gereken temel yetkinlikleri ifade etmektedir. Rekabet sürekli bir dinamizm içermektedir. Buna bağlı olarak rekabet gücü de dinamik bir kavramdır. Bu nedenle rekabet gücü kazanmanın temel kaynakları değişkenlik gösterebilmektedir. Rekabet konusunda dünyaca ünlü çalışmaları ile bilinen Michael Porter, modern rekabetin üretkenlik ve yaratıcılığa dayalı olduğunu ifade etmektedir. Porter'e göre, günümüz dünyasında rekabet gücü kazandırabilecek en önemli kaynaklardan biri, farklılaşmadır. Dinamik rekabet ortamı, firmaları sürekli farklı ve yeni ürün üretmeye zorlamaktadır. Kalite, çeşitlilik ve yeni ürün inovasyonu gerçekleştirebilen ülkeler ve firmalar önemli rekabet avantajı elde edebilmektedir. Firmalar birçok piyasada (Ayakkabı, Tarım veya Yarı İletken vb.) üretken olabilir. Firma üretken ve yaratıcı olduğu sürece onun hangi sektörde rekabet ettiğinin önemi yoktur. Rekabet gücü elde etmede önemli olan ileri teknolojiyi kullanabilmek ve tüketiciye eşî olmayan ürün ve hizmetler sunabilmektedir (Porter, 1998: 77-80).

Yeni ekonomide rekabet gücü elde edebilmek için yenilik yaratan süreçleri takip etmek gerekmektedir. Bu süreçleri takip etmek isteyen üreticiler, Ar-Ge'ye kaynak ayırmalıdır. Bu kaynaklar, insan ve finans kaynaklarıdır. Özellikle finansal kaynaklar, Ar-Ge çalışmalarının etkinliği ve sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Bu konunun önemi ile ilgili IBM örneği manidardır (Freeman, 2004: 204-205):

“IBM, Amerika kökenli bilgisayar firması olarak dünya çapında büyük bir pazar payına sahiptir. 1930'lı yıllarda bilgisayar sistemleri üzerine önemli miktarlarda Ar-Ge yatırımları yapmıştır. Dönemin IBM yöneticilerinden Thomas J. Watson Senior, piyasa arttırmanın yolunun fiyat kırmaktan değil, ürün yeniliklerini ortaya çıkaracak stratejilerden geçtiğini iddia etmiştir. IBM firmasının mali sıkıntılar yaşadığı bir dönemde yönetimde bulunan Senior, o dönemde alınan 40000\$ kredinin 25000\$'ını yeni bir hesap makinesi ya da tablo dönüşümcüsünün geliştirilmesinde kullanmıştır. Dünya genelinde yaygın bir satış ağı ve mühendisler ordusuna sahip olan IBM, hakim rolünü uzun yıllar devam ettirebilmiştir.”

Küreselleşmeyle birlikte bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımının global düzeyde olması rekabetin doğasını değiştirmiş ve ülkelerin, şirketlerin, bilgiye, beşeri sermayeye ve yeniliklere yatırım yapmaları doğal bir süreç haline gelmiştir. Yeniliğe yatırım, nitelikli işgücü çalıştırma ve bilgiyi etkin kullanma, rekabet edebilmenin birinci şartı haline gelmiştir. Dünya genelinde yapılan çalışmaların büyük çoğunluğu Ar-Ge yatırımı yapan ülke ve firmaların orta ve uzun vadede rekabeti sürdürebilme olasılıklarının, Ar-Ge yatırımı yap(a)mayan ülke ve firmalara kıyasla daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ar-Ge'ye ve teknolojiye yatırım yapmanın günümüz ekonomilerinde rekabet edebilmek için önemli olduğu aşîkardır. Yeni ekonomi piyasaları yeni rekabet şartlarını da beraberinde getirmiştir. Dünya genelinde geliştirilen birçok rekabet endeksi bulunmaktadır. Bu endekslerden en çok kullanılanı Dünya Ekonomi Forumu tarafından geliştirilen endekstir. Çalışmanın bu bölümünde ülkelerin yeni ekonomide var olmalarını sağlayan Ar-Ge harcamaları, patent

sayıları vb. gibi göstergeler ile rekabet endekslerinde yer alan alt bileşenler arasında veriler yardımıyla ilişkiler kurulmaya çalışılacaktır.

2.1. Ar-Ge Göstergeleri ve Rekabet Endeksleri

Yeni ekonomi çerçevesinde ülke performansları değerlendirilmek istendiğinde Ar-Ge göstergeleri doğru tespitler yapabilmek için incelenmesi gereken temel göstergeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir ülke sanayi ve bilgi toplumunun teknolojik gereksinmelerini kendi geliştirdiği ölçüde gelişmiş sayılmaktadır. Bu özelliğe sahip ülkelerin, sahip olmayan ülkelere rekabet üstünlüğü sağladığı bilinmektedir (Ünal ve Seçilmiş, 2013:14). Çalışmanın bu kısmında Ar-Ge göstergelerinden faydalanılarak çeşitli tespitler yapılmaya çalışılacaktır

Eğitim ve araştırma, yeniliklerle birlikte yeni ekonominin kalbini oluşturmakta ve uzun dönemli büyümenin lokomotif gücü olmaktadır. Yükseköğretime yapılan yatırımlar, Ar-Ge harcamaları, yeni bilgi ve iletişim teknolojilerine yapılan tüm harcamalar birbirlerini tamamlar niteliktedir. Bu yatırımların her biri beşeri sermayeyi güçlendirmekte ve bilgi toplumunun ihtiyaç duyduğu yapısal değişikliklerin gerçekleşebilmesine zemin hazırlamaktadır (OECD, 2013: 86). Bu temel görüş ile yola çıkılarak Tablo 1’de Toplam Ar-Ge Harcamalarının GSYİH’ya oranı verilecektir.

Tablo 1: Toplam Ar-Ge Harcamalarının GSYH’ye Oranına Göre İlk 10 Ülke (% ,2013)

Sıra	Ülke	Oran
1.	G.Kore	4.15
2.	İsrail	4.10
3.	Japonya	3.47
4.	İsveç	3.31
5.	Finlandiya	3.30
6.	Danimarka	3.06
7.	Avusturya	2.96
8.	Almanya	2.83
9.	A.B.D	2.74
10.	Slovenya	2.60

Kaynak: OECD, Main Science and Technology Indicators.

Ar-Ge harcamalarının yoğunluğu ülkenin bilim ve teknoloji alanındaki rekabet edebilirliğinin önemli bir göstergesidir. Yeni ekonomide rekabetin temeli inovasyon, inovasyonun temeli ise Ar-Ge’dir. Bu fikirden yola çıkıldığında bütçelerini Ar-Ge’ye daha çok ayıran ülkelerin rekabet edebilirlik düzeylerinin artacağı ifade edilebilir. Tablo 1 incelendiğinde Dünyanın kalkınmış ekonomileri olarak nitelendirilen ülkelerin Ar-Ge harcamalarının yüksek olduğu görülmektedir. Özellikle G. Kore’nin bilim ve teknoloji alanında son dönem de yapmış olduğu ilerlemelerin kaynağını bu tablo aracılığıyla görmek mümkündür. Samsung ve LG gibi iki yeni ekonomi ürününe sahip olan G. Kore, bu alanda rekabet gücünü ortaya koymaktadır.

Tablo 2: Bilgi ve Teknoloji Yatırımlarının GSYİH İçerisinde Payına Göre İlk 10 Ülke (% ,2011)

Sıra	Ülke	Oran (%)
1.	Danimarka	3.51
2.	İsviçre	3.28
3.	ABD	3.25
4.	İsveç	3.23
5.	Yeni Zelanda	3.22
6.	Belçika	2.87
7.	Hollanda	2.78
8.	G.Kore	2.73
9.	Avusturya	2.67

10.	İngiltere	2.61
-----	-----------	------

Kaynak: OECD, Main Science and Technology Indicators.

Yeni ekonomide bilgi ve iletişim teknolojilerine yatırım yapmak ülkelerin rekabet güçlerini arttırmaktadır. Buna göre ülkelerin bilgi ve iletişim teknolojilerine yapmış oldukları yatırımların GSYİH içerisindeki oranı da önem arz etmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojisi yatırımları için kullanılan sistem üç bileşeni hesaplamaktadır. Bunlar; Bilgi teknolojisi ekipmanları (Bilgisayar ve bağlantılı ekipmanlar), haberleşme ekipmanları ve donanımlardır.

Tablo 2’de ülkelerin ICT (Information and Communication Technology) yatırımlarının GSYİH içerisindeki oranlarına yer verilmektedir (OECD; 2013: 86) Tablo 2’de Bilgi ve İletişim teknolojilerine ayrılan kaynakların GSYH içerisindeki oranları verilmiştir. Ar-Ge Harcamalarına yapılan harcamaların verildiği Tablo 1 ile karşılaştırma yapıldığında sıralamalar değişik olsa bile yedi ülkenin bu tabloda da ilk on ülke arasında olduğu görülmektedir.

Tablo 3’te Bilim ve Teknoloji alanında istihdam edilen işgücünün toplam istihdam içerisindeki payı gösterilmektedir. Bu tablodan yola çıkarak ülkelerin bilimsel ve teknolojik alanlardaki istihdamı hakkında bilgi sahibi olunabilir.

Tablo 3: Bilim ve Teknoloji Alanında Çalışanların Toplam İstihdamdaki Payına Göre İlk 10 Ülke (%2012)

Sıra	Ülke	Oran (%)
1.	Lüksemburg	56
2.	Danimarka	44
3.	İsveç	43
4.	İsviçre	42
5.	ABD	41
6.	Norveç	41
7.	Finlandiya	40
8.	Hollanda	39
9.	Almanya	38
10.	İzlanda	38

Kaynak: OECD, Main Science and Technology Indicators.

Tablo 3 incelendiğinde Lüksemburg’un önemli bir oran yakaladığı görülmektedir. Buna göre Lüksemburg’da işgücünün %50’den fazlası bilim ve teknoloji alanında istihdam edilmektedir. Bilim ve Teknoloji alanında çalışanlar bakımından ilk 10 ülkenin gösterildiği Tablo 3, önceki tablolar ile kıyaslandığında ülkelerin benzerlik gösterdiği görülecektir. Dolayısıyla bu ülkelerin finansman kaynakları ve insan kaynakları paralel bir durum sergilemektedir.

Maddi ve beşeri sermayenin Ar-Ge ve inovasyona ayrılması ülkelerin rekabet güçlerini arttırmaktadır. Kaynakların kullanımı önemli olmakla birlikte, bu kaynakları kullanarak elde edilen çıktılarda ayrı bir önem arz etmektedir. Ar-Ge çalışmalarının çıktılarını yorumlamak için kullanılan en yaygın iki gösterge akademik yayınlar ve patentlerdir. Tablo 4 ülkelerin patent başvurusu sayısına göre sıralamasını göstermektedir.

Tablo 4: Ülkelerin Patent Başvuru Sayısı (2014)

	Ülke	Başvuru Sayısı
1.	Çin	928.177
2.	A.B.D	578.802
3.	Japonya	325.989
4.	G.Kore	210.292
5.	Almanya	65.965
6.	Hindistan	42.854
7.	Rusya	40.408
8.	Kanada	35.481

9.	Brezilya	30.342
10.	Avustralya	25.956

Kaynak: WIPO, Economics&Istatistics Series.

Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) tarafından açıklanan son verilere bakıldığında Çin 928.177 başvuru ile en çok patent başvurusu yapan ülke olmuştur. Çin'i, ABD ve Japonya takip etmektedir. Tablo 4 incelendiğinde patent başvurularının önemli bir kısmının gelişmiş ekonomiler tarafından yapıldığı görülmektedir. Ancak burada dikkati çeken husus Çin'in de içinde yer aldığı BRICS ülkelerinden Hindistan ve Brezilya'nın ilk on ülke arasında yerini almasıdır. Ar-Ge girdileriyle ilişkili olarak incelendiğinde ABD, Japonya, Almanya ve G. Kore'nin patent başvurularının yüksek olması şaşırtıcı bir durum değildir.

Ar-Ge çıktılarının sonuçlarını sağlıklı bir biçimde yorumlayabilmek için ülkelerin bilimsel yayın sayıları hakkında bilgi sahibi olunması gerekmektedir. Zira proje bazlı yürütülen Ar-Ge sonuçları genellikle bir yayına dönüşmektedir. Bu açıdan ülkelerin bilimsel yayın sayıları, sonuç özelliği taşıdığı için önemlidir. Tablo 5'te bu verileri görmek mümkündür.

Tablo 5: Ülkelerin Bilimsel Yayın Sayısı (1996-2014)

	Ülke	Yayın Sayısı
1.	ABD	8.626.193
2.	Çin	3.617.355
3.	İngiltere	2.397.817
4.	Almanya	2.176.860
5.	Japonya	2.074.872
6.	Fransa	1.555.629
7.	Kanada	1.227.380
8.	İtalya	1.200.448
9.	Hindistan	998.544
10.	İspanya	952.099
11.	Avustralya	890.458
12.	Güney Kore	739.229
13.	Rusya Federasyonu	701.029
14.	Hollanda	681.804
15.	Brezilya	598.234
16.	İsviçre	493.857
17.	Tayvan	491.560
18.	İsveç	460.607
19.	Polonya	431.016
20.	Türkiye	390.874

Kaynak: SCImago Journal and Country Rank .

Ar-Ge çıktısı olarak değerlendirilen bilimsel yayınlarda ABD'nin açık ara önde olduğu görülmektedir. Çin, 3 milyonunun üzerinde yayın ile ikinci sırada yer almaktadır. Bu sıralamada Tablo 4'teki patent başvuru sıralamasına benzer bir biçimde Almanya, Japonya ve Fransa yerini almaktadır. G. Kore'nin tabloda gerilerde yer almasının nedeni olarak, bilimsel yayın yerine ürüne yönelik patent başvurularını daha çok önemsemesi gösterilebilir. Buraya kadar gösterilen tablolar kıyaslandığında Ar-Ge'ye kaynak ayıran ülkelerin aynı zamanda patent ve bilimsel yayın sıralamalarında önde olduğu görülmektedir.

Yeni ekonomi de üretimin ve karşılaştırmalı üstünlüğün bilgi temelli olması, ülkelerin birbirleri ile rekabet edebilmeleri açısından bilgiye yatırım yapmalarını gerektirmektedir. Dolayısıyla dinamik rekabet yapısının söz konusu olduğu bir ortamda, ülkelerin sürdürülebilir bir rekabet anlayışı geliştirmek için Ar-Ge ve inovasyona yatırım yaptığı gözden kaçmamalıdır. Sürdürülebilir rekabet için bilgiye ulaşma, bilgiyi işleme ve bilgiyi yeni bir ürün haline getirme kabiliyeti oldukça önemlidir.

2.2. Rekabet Endeksleri, Yeni Ürünler ve Yeni Rekabet

Rekabetçiliğin karmaşık ve çok sayıda belirleyicisi bulunmaktadır. Yeni ekonomide rekabetin en önemli parametreleri eğitim, teknolojik ilerleme (bir ülkenin teknolojiyi kendi içerisinde geliştirmesi veya dışarıdan alması), iyi yönetim, şeffaf ve iyi işleyen kurumların varlığı, piyasa büyüklüğü gibi etmenlerdir. Refah düzeyi bir ekonominin verimlilik düzeyi ile belirlenir. Verimlilik düzeyi ise bir ülkenin insan kaynağı, sermaye ve doğal kaynaklarıyla kişi başına ürettiği ürün ve hizmetlerin değerine olduğu kadar, bu ürün ve hizmetlerin üretim sürecinin etkinliği ile bağlantılıdır (Uluengin, 2012: 18–19).

Bir ülkenin veya firmanın diğer ülke veya firmalara karşı rekabet üstünlüğü sağlayabilmesi için neler yapması gerektiği konusunda birçok çalışma yapılmıştır. Teorik modeller bu konunun ilk tartışılmaya başlandığı dönemlerden yakın zamana kadar ülkelerin veya firmaların rekabet gücü elde edebilmelerinin sermaye birikiminden geçtiğini iddia etmektedir. 2000’li yıllara gelindiğinde yaşanan dönüşüm, rekabet gücü için sermaye birikimi yerine bilgi birikimini incelemektedir. 21. yüzyılda rekabet gücü, yenilik yeteneğine sahip olunması ve bu yeteneğe bağlı olarak geliştirilen mal ve hizmetlerin rakiplerden önce piyasaya sürülmesi ile elde edilmektedir. ABD Rekabet Gücü Konseyi tarafından yapılan bu açıklama, inovasyonun artık bir üretim faktörü olarak kabul edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır (Gözü ve Mutioğlu, 2011: 121).

Ekonomik büyüme ve toplumsal gelişme için inovasyonda yetkinlik kazanmak ülkelerin rekabet gücü açısından yaşamsal önem taşımaktadır. Bu fikrin arkasında yatan temel bakış açısı ise, sanayileşmiş ve yeni sanayileşmekte olan ülkelerin ekonomik gelişmesinin ve rekabet gücünün inovasyon ile doğru orantılı olmasıdır. Yeni ekonominin en önemli özelliği küresel bir ekonomi olmasıdır. Küresel rekabette ise rekabet gücünü devam ettirebilmek inovasyonda yetkinlik kazanmaktan veya varolan yetkinlikleri devam ettirebilmekten geçmektedir.

Rekabet gücü araştırmaları yapan birçok kuruluş içinde önemli bir yeri olan Dünya Ekonomik Forumu (WEF) her yıl düzenlenen Davos Toplantıları’nda Küresel Rekabet Raporu adı altında yıllık bir rapor yayınlamaktadır. Dünya Ekonomik Forumu, rekabetçilik sıralamasını Küresel Rekabetçilik Endeksine (KRE) dayandırmaktadır. Endeks son derece kapsamlı, ulusal rekabetçilik konusunda mikro ve makro ekonomik durumu analiz etme yeteneğine sahip parametreleri ele almaktadır. KRE, rekabet gücünü etkileyen çok sayıda kavramın bir boyutunu yansıtır. Tüm bileşenler rekabetçiliğin dayandığı 12 adet bileşenin neler olduğunu ve özelliklerini tanımlamaktadır (Uluengin vd, 2012: 21). Bu bileşenler; kurumsal yapı, altyapı, makroekonomik istikrar, sağlık, ilköğretim, yükseköğretim ve hizmet içi eğitim, ürün piyasalarının etkinliği, emek piyasalarının etkinliği, finansal piyasaların gelişmişliği, teknolojik altyapı, pazar büyüklüğü, iş dünyasının gelişmişlik düzeyi ve inovasyondur. Ancak rekabet üstünlüğü sağlamada çarpıcı rolü olduğu saptanan dört temel bileşen; kurumsal altyapı, emek piyasalarının etkinliği, teknolojik altyapı ve inovasyon olarak görülmektedir.

Her bileşen birbirinden farklı gibi görünüyorsa da, bu bileşenlerin birbiri ile önemli ilişkileri bulunmaktadır. Örneğin inovasyonun gerçekleşebilmesi için fikri mülkiyet haklarının korunabildiği sağlam bir kurumsal yapıya ihtiyaç duyulmaktadır. Benzer bir biçimde inovasyonun gerçekleşebilmesi iyi eğitilmiş işgücünü gerekli kılar. Rekabetçilik endeksinin 12 alt bileşeni göz önüne alınarak ortaya çıkarılan endekste ülkelerin kalkınmışlık düzeyleri de önem arz etmektedir. Buna göre kalkınma düzeyi ile rekabet gücü arasında doğru orantının olduğu ve ekonomik gelişmişlik düzeyine göre bu etmenlerin ülkelerin rekabet gücü ölçümünü farklı bir biçimde etkilediği ifade edilebilir. Kişi başına düşen gelirin 9000\$ ve üstü olduğu ülkeler inovasyon odaklı ülkeler olarak değerlendirilmektedir. Özellikle inovasyon

odaklı ülkeler yeni ekonomide rekabet gücü elde edebilmek için teknolojik altyapı ve inovasyon bileşenleri etmenlerinde ilerleme kaydetmek zorundadırlar (Uluengin vd, 2012: 25-44).

Teknolojik altyapı ölçütü; tüm endüstrilerin üretkenliğini arttırabilmek amacıyla teknolojiyi ne kadar içselleştirebildiği ile ilgili değerlendirme yapmaktadır. Bu yapıda özellikle bilişim teknolojileri genel amaçlı teknolojilere dönüşmüş durumdadır. Bu nedenle bilişim teknolojilerinin varlığı ve bu teknolojilere ulaşılabilirlik bir ülkenin rekabet gücünde teknoloji kullanımına ne kadar hazır olduğunu gösteren bir ölçüttür. Teknolojinin ülkede üretilmesi bu ölçütte esas alınmamaktadır. Bu ölçüt, firmaların teknolojik olarak gelişmiş ürünlere ve kullanım imkanlarına sahip olup olmadığı konusuna odaklanmaktadır (Uluengin vd., 2012: 17). Tablo 6'da öncelikle Küresel Rekabetçilik Endeksine göre en rekabetçi ilk 10 ülkeye yer verilmiştir.

Tablo 6: Küresel Rekabetçilik Endeks Sıralaması (2014-2015)

Sıra No.	Ülke	Puan
1.	İsviçre	5.70
2.	Singapur	5.65
3.	A.B.D	5.54
4.	Finlandiya	5.50
5.	Almanya	5.49
6.	Japonya	5.47
7.	Hong Kong	5.46
8.	Hollanda	5.45
9.	İngiltere	5.41
10.	İsveç	5.41

Kaynak: WEF Global Competitiveness Report 2014-2015.

Tablo 6 incelendiğinde ilk 10 ülkenin gelişmiş ülkelerden oluştuğu görülmektedir. Tablo 10'da yer alan 10 ülke, diğer tablolardaki ülkelerle paralellik arz etmektedir. Yeni ekonominin en temel parametresi olan teknolojinin gelişmesi için gösterilen çabaların ve yapılan yatırımların ülkelerin rekabetçilik göstergelerini de olumlu bir biçimde etkilediği ifade edilebilir. Rekabet gücü sağlamada teknolojik altyapı ve inovasyon temel alt bileşenlerdir. Tablo 7'de Teknolojik Altyapı Bileşenlerine Göre En Yüksek Performans Gösteren İlk 10 Ülkeye yer verilmiştir.

Tablo 7: Teknolojik Altyapı Bileşenlerine Göre En Yüksek Performans Gösteren İlk On Ülke (2014-2015)

Sıra No.	Ülke	Puan
1.	Lüksemburg	6.36
2.	İngiltere	6.28
3.	İsveç	6.19
4.	Norveç	6.12
5.	Hong Kong	6.10
6.	Danimarka	6.10
7.	Singapur	6.09
8.	İzlanda	6.02
9.	Hollanda	6.00
10.	İsviçre	5.97

Kaynak: WEF Global Competitiveness Report 2014-2015.

Tablo 7'de teknoloji altyapı bileşenlerine göre en yüksek performans gösteren ilk 10 ülke, aynı zamanda Tablo 1, Tablo 2 ve Tablo 3'de gösterilen ülkeler ile benzerlik göstermektedir. Dolayısıyla Ar-Ge ve Bilim-Teknoloji alanında istihdam edilen kişi sayısı arttıkça ülkelerin rekabet güçleri de artış göstermektedir. Yeni ekonomide ülkelerin birbirleriyle rekabetinin

özellikle yeni ürün ve teknolojilerinin geliştirilmesi hususunda olduğu bilinmektedir. Teknolojik altyapı bileşeninin 2 temel bileşeni; teknolojiyi benimseyebilme ve bilişim teknolojilerinin kullanımınıdır. Bu bileşenler beşeri sermayenin nitelik ve kalitesini arttırmak açısından değerlendirildiğinde Ar-Ge istihdamının ve bilim-teknoloji alanına yapılan yatırımların artırılmasının yeni ekonomide rekabetin en önemli şartı olduğunu ortaya koymaktadır.

Rekabet endekslerinde önemli yer tutan ikinci bir ölçüt inovasyon bileşenidir. Rekabetçiliğini sürdürülebilir kılmak isteyen firmalar, yeni ürün ve süreçlerin tasarımı ve hayata geçirilmesi konusunda başarılı olmak durumundadırlar. İnovatif bir ortamın yaratılabilmesi için özellikle özel sektörün Ar-Ge'ye yatırım yapması, bilimsel kurumların niteliği, üniversite-özel sektör işbirliği ve fikri mülkiyet haklarının korunduğu bir düzen gerekmektedir (Uluengin vd.; 2012: 18). Tablo 8'de İnovasyon Bileşenlerine Göre En Yüksek Performans Gösteren İlk 10 Ülkeye yer verilmiştir.

Tablo 8: İnovasyon Bileşenine Göre En Yüksek Performans Gösteren İlk 10 Ülke (2014-2015)

Sıra no	Ülke	Puan
1.	Finlandiya	5.78
2.	İsviçre	5.70
3.	İsrail	5.56
4.	Japonya	5.54
5.	A.B.D	5.49
6.	Almanya	5.47
7.	İsveç	5.37
8.	Hollanda	5.25
9.	Singapur	5.18
10.	Tayvan (Çin)	5.10

Kaynak: WEF Global Competitiveness Report 2014-2015.

Ar-Ge yatırımı, inovasyonun, en önemli bileşenlerinden biridir. İnovasyon bileşeni; inovasyon kapasitesi, bilimsel araştırma kurumlarının niteliği, şirketler kesiminin Ar-Ge harcamaları, Ar-Ge için üniversite-sanayi işbirliği, ileri teknolojiler için kamunun satın alma politikaları, bilim insanlarının ve mühendislerin varlığı, patentler ve fikri mülkiyet haklarının korunması değişkenlerinden oluşmaktadır (Uluengin vd.; 2012: 48). Tablo 8 incelendiğinde dünyanın en büyük ekonomilerinden olan 3 ülkenin ABD, Almanya ve Japonya'nın listede yer aldığı görülmektedir. Tablo da yer alan diğer ülkeler ise kalkınmış ve refah düzeyinin yüksek olduğu ülkelerdir. Tablo 8'de yer alan ülkelerin aynı zamanda Tablo 1, Tablo 2 ve Tablo 3'de yer alan ülkeler ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Tablo 8 inovasyon bileşeninin alt değişkenlerinden olan Ar-Ge harcamaları, bilim insanlarının ve mühendislerin varlığı ve patent sayıları açısından karşılaştırıldığında ülkelerin inovasyon bileşeni sıralamasında geldikleri noktanın bir tesadüf olmadığı görülecektir.

Çalışma boyunca incelenen kriterlerde öne çıkan ülkelerin benzer ülkeler olduğu ve bu ülkelerin inovatif süreçlerin lokomotifi oldukları bilinmektedir. Ele alınan kriterler açısından ülkelerin ne düzeyde öne çıktığı oluşturulan bir endeks yardımı ile ortaya konabilir. Buna göre ele alınan göstergelerden herhangi biri için ilk beşe giren ülkeler sıralanmış ve ilgili göstergelerden hangilerinde ilk beşe girdikleri gösterilmiştir. Bu durum Tablo 9 yardımıyla ele alınabilir.

Tablo incelendiğinde sekiz ölçütün altısı için ABD ilk beş ülke arasında yer almıştır. Silikon vadisinden dünyaya yayılan teknoloji devriminin bunda payı büyüktür. İsviçre, İsveç, Japonya göstergelerden 4'ü için ilk beş ülke arasına girerken, Almanya ve Finlandiya'nın ilk beşe girdiği gösterge sayısı üçtür. Yeni ürün geliştirmenin son derece önemli olduğu yeni ekonomi

pazarları için patent sayısı oldukça önemlidir. Patent sayısı açısından ABD, Almanya, Çin, G. Kore ve Rusya ilk beş ülke arasındadır. Bu beş ülkenin dünya ticaretindeki ağırlığı da bilinen bir gerçektir.

Sonuç olarak yeni ekonomi literatürü incelendiğinde en temel özelliğin, bilginin uygulanması ve yeni ürünlerin geliştirilmesiyle ortaya çıkan verimlilik ilkesi olduğu görülmektedir. Yeni ekonominin en temel özelliği olan “kazanan her şeyi alır” prensibi ülkeleri ve firmaları sürekli olarak yenilik yapmaya zorlamaktadır. Kuşkusuz, yenilikçi süreçlerin, ürün geliştirmenin, patent almanın temelinde Ar-Ge harcamalarına verilen önem yatmaktadır. Bu açıdan yeni ekonomi pazarında dinamik rekabete ayak uydurabilmenin yolu firmaların yeni geliştirdiği ürünler kendi ürününü eskitebilme becerisidir.

Tablo 9: Seçilmiş Kriterlerde İlk Beşe Giren Ülkelerin Genel Performansı

İlk Beşe Girilen Kriter Sayısı	Ar-Ge/ GSYH	Bil. ve Tek. Yatır/ GSYH	Bil. ve Tek. Çalışan /Toplam İstihdam	PBS	BYS.	KRE Sırası	TABS.	İBS.
ABD (6)	-	X	X	X	X	X	-	X
İsviçre (4)	-	X	X	-	-	X	-	X
İsveç (4)	X	X	X	-	-	-	X	-
Japonya (4)	X	X	-	-	X	-	-	X
Almanya (3)	-	-	-	X	X	X	-	-
Finlandiya (3)	X	-	-	-	-	X	-	X
İngiltere (2)	-	-	-	-	X	-	X	-
Lüksemburg(2)	-	-	X	-	-	-	X	-
Çin (2)	-	-	-	X	X	-	-	-
G.Kore(2)	X	-	-	X	-	-	-	-
İsrail (2)	X	-	-	-	-	-	-	X
Danimarka(1)	-	X	X	-	-	-	-	-
Rusya (1)	-	-	-	X	-	-	-	-
Singapur (1)	-	-	-	-	-	X	-	-
Hong Kong(1)	-	-	-	-	-	-	X	-
Norveç (1)	-	-	-	-	-	-	X	-

Kısaltmalar: Ar-Ge: Araştırma-Geliştirme, GSYH: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla, Bil. Ve Tek. Çalışan: Bilim ve Teknoloji Alanında Çalışanlar, PBS: Patent Başvuru Sayısı,, BYS.: Bilimsel Yayın Sayısı, KRE: Küresel Rekabet Endeksi, TABS: Teknolojik Altyapı Bileşen Sırası, İBS: İnovasyon Bileşen Sırası

3. SONUÇ

Yeni ekonomi ile birlikte, ekonomik sistemin temel alt bileşenlerinden birisi olan rekabet, değişime uğramıştır. Geleneksel ekonomide, somut mal ve hizmetlerde yaşanan rekabet, yerini soyut düşüncenin bir ürünü olan bilgi üretme ve bilgiyi ürün ve hizmete dönüştürme rekabetine bırakmıştır. Bilgiyi üretmek ve üretilen bilgiyi ürüne dönüştürebilmek, tüm piyasa aktörlerinin hedefi haline gelmiştir. Kazananın her şeyi aldığı ve rakiplerine yaşam sansı bırakmadığı bu sistemde, üreticilerin en önemli silahı bilgidir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin baş döndüren bir hızla ilerlemesi, her geçen gün yeni ürünlerin piyasaya sürülmesi ve hizmet anlayışının değişmesi, rekabete bakışı da değiştirmiştir. Artık rekabet, ulusal ölçekten küresel ölçeğe, mal ve hizmetlerden fikir ve görüşlere, fiyat rekabetinden yeni ürün geliştirme rekabetine evrilmiştir. Bu bağlamda rekabet hukuku ve anti-tekel sistemlerinin geleneksel sisteme uygulanan metotlarının, günümüz ekonomisinde uygulanmasının güçleştiği görülmektedir. İktisatçıların üzerinde sürekli olarak tartıştığı kamu müdahalesi anlayışı bambaşka bir boyut kazanmıştır. Tam rekabet piyasaları, yerini tekel piyasalarına bırakmıştır. Mikro anlamda tekel anlayışı, yeni ekonominin

karakteristik bir özelliği konumuna gelmiştir. Geleneksel anlamda karşı çıkılan tekel yapılanmaları, yeni ekonomide yeni ürünlerin ve hizmetlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlayan bir piyasa türü olarak görülmektedir.

Yeni ekonominin temel üretim faktörü bilgidir. Ülkeler ve firmalar, rekabet gücü elde edebilmek için herşeyden önce bilgi üretmek durumundadırlar. Bilgi üretim aşamasında, araştırma ve geliştirmeye ayrılan kaynakların miktarı, uzun vadede rekabet gücünü etkileyen en önemli faktörlerin başında gelmektedir. Yeni ekonominin temel felsefesi ilk girenin ve kazananın her şeyi almasıdır. Bu düşüncenin varlığı, sürdürülebilir rekabet için, araştırma ve geliştirmeye hayati önem atfetmektedir. Çalışmada ele alınan veriler ülkelerin sürdürülebilir rekabet gösterebilmesinin, GSYİH içindeki Ar-Ge Harcamalarının oranına, bilim ve teknoloji alanında istihdam edilen kişi sayısının artmasına, patent ve bilimsel yayın sayılarının yüksek olmasına bağlı olduğunu göstermektedir. Günümüz iktisadi sisteminde rekabet; fiyat ve maliyet minimizasyonu vs. gibi faktörlerden ziyade performans üzerinden şekillenmektedir. Yüksek rekabet, yüksek performans anlayışını getirmiştir. Bu nedenle yüksek performans göstermek isteyen ülkelerin ve firmaların Ar-Ge yatırımlarını arttırmaları, yapılan çalışmaların piyasaya yenilik kazandırmaya yönelik olması gerekmektedir. Eğitim ve Ar-Ge yapılan harcamaları, beraberinde bilimsel yayınların ve patent sayılarının artmasına neden olmaktadır. Bilim-teknoloji alanında istihdamın arttırıldığı ülkelerin, bilimsel yayın ve patent sayıları kategorisinde önde yer alması, bu ülkelerin rekabet güçlerini arttırmalarını da beraberinde getirmektedir. Bu durum çalışmanın sonuçları ile de desteklenmektedir.

Çalışmada ele alınan veriler incelendiğinde, rekabetçi ülkelerin (ABD, İsviçre, İsveç, Almanya, Finlandiya, G.Kore) patent sayıları, Ar-Ge harcamaları, bilgi temelli işlerde çalışanların toplam istihdam içerisindeki yeri gibi göstergelerde de öne çıktıkları görülmektedir. Bu durum rekabetçi ülkelerin yenilik getirebilecek alanlara ve bu yeniliği yakalayabilecek beşeri sermayeye yatırım yaptıklarını ortaya koymaktadır. Dinamik rekabet, kendi ürününü eskitebilme yetisi gerektirmektedir. Bu kabiliyetin oluşturulabilmesi, rekabetçi ülkelerin temel amacıdır. Rekabetin yenilik üzerinden şekillendiğini bilen gelişmiş ülkelerin yeni ekonomi de rekabeti sürdürebilmek için yeniliğe yol açan bilgi temelli her alan da varlıklarını gösterdikleri açık bir biçimde görülmektedir. Sonuç olarak yeni ekonomik düzende, sürdürülebilir rekabet için yenilik şarttır. İnovatif süreçlerin temeli ise, Ar-Ge harcamalarına ve beşeri sermaye yatırımlarına dayanmaktadır.

Kaynakça

- Baumal, W. J. Ve Swanson, D. G. (2003). The New Economy And Ubiquitous Competitive Price Discrimination: Identifying Defensible Criteria Of Market Power. *Antitrust Law Journal*, (3), 661-676.
- De Long, B. (1998). What The 'New' Economy. *The Wilson Quarterly*, 22(4), 14-26.
- Evans, D. Ve Schmalensee, R. (2001). *Some Economic Aspect Of Antitrust Analysis In Dynamically Competitive Industries*. NBER Working Paper Series, No: 8268.
- Freeman, C. (2004). *Yenilik İktisadı* (5. Baskı). Ankara : Tübitak Yayınları Akademik Dizi.
- Gözü, F. Ve Mutioğlu , H. (2011). Küreselleşme Ve Yeni Ekonomi Spiralinde Baş Aktör: İnovasyon. 3. *Uluslararası İstanbul İktisatçılar Zirvesi Bildiriler Kitabı* İçinde (113-129).
- Hahn, R. (2001). Competition Policy And The New Economy. *The Milken Institute Review*. First Quarterly, 33-41.
- Karagöl Tanas E. Ve Karahan H. (2014). *Yeni Ekonomi: Ar-Ge Ve İnovasyon*. Seta Analiz, Sayı: 82, Ankara.
- Kaymakçı O. (2006). Yeni Ekonomi: 'Rekabet, Piyasa Ve Ar-Ge. ([Http://Web.Sakarya.Edu.Tr/~Kaymakci/Makale/Yeniekonomikrekabet.Pdf](http://Web.Sakarya.Edu.Tr/~Kaymakci/Makale/Yeniekonomikrekabet.Pdf), E.T: 10.01.2014).

- Lang, J.T. (1996). European Community Anti Trust Law- Innovation Market And High Tecnology Industries. *Fordham International Law Journal*, 20(3), 717-817.
- Monti, G. (2004). EC And New Economy Markets. C. Graham Ve F. Smith (Ed.), *Competition, Regulation And New Economy İçinde* (17-54. Ss.). Hart Publishing, Oxford.
- OECD. (1997). Application Of Competition Policy To High Tech Markets. *OECD/GD (97) 44, Competition Policy Roundtables*, No:9.
- OECD. (2013). *OECD Science, Tecnology And Industry Scoreboard*. OECD Publishing, Paris.
- OECD. (2014). OECD, Main Science And Tecnology Indicators, <Http://Stats.Oecd.Org> E.T: 20.01.2016.
- Özsağır, A. (2012). Yenilik Ekonomisini Öne Çıkararak Gelişmeler. *Akademik Araştırmalar Ve Çalışmalar Dergisi*, 4(7), 2-16.
- Porter, M. E. (1998). Clusters And The New Economics Of Competition. *Harward Business Review*, Nowember-December, 77-90.
- Shapiro, C. (1999). *Competition Policy İn The Information Economy*. Working Paper, University Of California At Berkeley.
- Scimago Journal And Country Rank (2016), <Http://Www.Scimagojr.Com/Countryrank> E.T: 20.10.2016.
- Stiroh, K. (1999). Is There A New Economy. *Challenge*, 42(4), 82-101.
- Spinello, A. (2005). Competition Fairly İn The New Economy: Lessons From The Browser War. *Journal Of Business Ethics*, 57, 343-361.
- Söylemez, A. (2001). *Yeni Ekonomi*, İstanbul: Boyut Kitapları.
- Ünal, T. Ve Seçilmiş, N. (2013). Ar-Ge Göstergeleri Açısından Türkiye Ve Gelişmiş Ülkeler Kıyaslaması. *İşletme Ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 12-25.
- Uluengin, F. Ekici Ş. Ve Karaata, S. (2012). *Türkiye'nin Küresel Rekabet Düzeyi 2012-2013*. İstanbul: Tüsiad-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu (REF) Yayını.
- Yılmaz, H. (2003). Yenilik (İnovasyon), Yeni Ekonomi Ve Rekabet (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi). Rekabet Kurumu, Ankara.
- Yumuşak, İ. G., Eraslan, C. Ve Bayraktar, Y. (2009). *Küreselleşme Sürecinde Yeni Ekonomi Ve İktisat Politikaları*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- The Economist. (2000). <Http://Www.Economist.Com/Node/387757>. E.T: 20.10.2015.
- WEF. (2015). World Economic Forum Global Competitiveness Report. <Http://Reports.Weforum.Org/Global-Competitiveness-Report-2014-2015/Rankings/> E.T: 20.11.2015.
- WIPO. (2014). World İntellectual Property İndicators, Economic And Statistic Series. Http://Www.Wipo.Int/Econ_Stat/En/Economics/Wipr/ E.T: 20.01.2016.